

AN DARA BLIAIN

2019–20

LEABHRÁN EOLAIS

AGUS

TREOIR GHINEARÁLTA

DO

MHIC LÉINN ROINN NA NUA-GHAEILGE

Anseo thíos tá:

A: Focal Comhairle ó na Comhairleoirí

B: Riachtanais

C: Cuntas ar na Modúil

D: Leathanach Clúdaigh Aiste

A: Focal Comhairle ó na Comhairleoirí

Meán Fómhair 2019

Fáilte

Fáilte romhat chuig an Dara Bliain. Tá áthas orainn go bhfuil tú tar éis an Ghaeilge a roghnú mar ábhar céime. Ná dearmad gur fiú 30% de mharc na céime torthaí na dara bliana. Cuirfidh an leabhrán seo ar an eolas thú maidir le cúrsa na Gaeilge sa Dara Bliain. Iarrtar ort gach rud a léamh ann go cúramach. Ina dhiaidh sin má bhíonn aon cheist fós agat i dtaobh an chúrsa féadfaidh tú labhairt le Comhairleoirí na Dara Bliana, a bheidh ar fáil ag na hamanna a thaispeánfar ar dhoirse a n-oifigí.

Comhairleoirí na Dara Bliana

Eoghan Ó Raghallaigh, Seomra 27

Caitlín Nic Íomhair, Seomra 19

Treoir Ghinearálta

Freastal

Ní mór duit a bheith i láthair ag **gach** léacht, rang teagaisc, rang oidis agus ceardlann teanga a bhaineann le do chúrsa sa Nua-Ghaeilge.

Má chailleann tú níos mó ná 25% de léachtaí na **modúl roghnach**, marc 0% a gheobhaidh tú dá bharr agus beidh ort na scrúduithe a shuí arís (40% an marc is airde a cheadófar in athscrúduithe dá leithéid).

Sa chás go gcailleann tú léacht nó rang de bharr tinnis nó ar údar bailí eile, ba cheart teastas dochtúra a thabhairt isteach chuig an Rúnaí agus cóip a thabhairt do na léachtóirí, oidí, teagascóirí agus cuirfear sin san áireamh.

Beidh liosta tinrimh le síniú mar dhearbhu ar fhreastal ag na léachtaí.

- Ná lig do phostanna páirtaimseartha ná don saol sóisialta teacht idir thú agus do chuid staidéir: cuimhnigh gur mac léinn lánaimseartha thú agus nár mhór duit tús áite a thabhairt don léann.
- Labhair an oiread sin Gaeilge agus is féidir leat le mic léinn eile na Gaeilge. Glac páirt i saol na Gaeilge i Maigh Nuad (m.sh. Cuallacht Cholm Cille, Léachtaí Cholm Cille, Seachtain na Gaeilge srl.) agus i mBaile Átha Cliath (m.sh. Club Chonradh na Gaeilge) agus in áiteanna eile (m.sh. Oireachtas na Gaeilge). Ba cheart duit áiseanna iomlána an tSeomra SALL i Lárionad na Gaeilge a úsáid – istigh ansin is féidir leat éisteacht le ábhar éagsúil Gaeilge agus breathnú ar ábhar Gaeilge. Chomh maith leis sin is féidir leat úsáid a bhaint as pacáistí ríomhaire don Ghaeilge le feabhas a chur ar do chuid Gaeilge. Sa Leabharlann is féidir leat na hirísí Gaeilge a léamh – *Comhar, Feasta, An tUltach, Bliainiris* srl. Más sa bhaile atá tú, caith roinnt ama ag breathnú ar TG4 nó ag éisteacht le Raidió na Gaeltachta (92.9 FM agus 93.5 FM). Más maith leat an tIdirlíon, bain triail as na suíomhanna Gaeilge seo: www.tuairisc.ie; www.irishtimes.com/culture/tuascail; www.rte.ie/rnag; www.tg4.ie; www.gaeilge.ie; nos.ie; www.tg4.ie/ga/bloc; www.meoneile.ie; www.rte.ie/gaeilge; www.rte.ie/gaeilge/beo-ar-eigean/.
- Seiceáil do chuntas **oifigiúil** ríomhphoist (...@mumail.ie) go rialta – is chuige sin a chuirfear

aon teachtaireacht a bhaineann le hobair na Dara Bliana.

- Breathnaigh go rialta ar chláir na bhfógraí sa Roinn – is ann a chrochfar eolas faoi na ranganna teagaisc agus oidis, torthaí agus fógraí eile.
- Bí cinnte go mbainfidh tú úsáid cheart as an Leabharlann go rialta. Má luaitear léitheoireacht bhreise leat sna léachtaí difriúla beidh fáil ar na leabhair/ na hirisí/ na hailt sin sa Leabharlann. Mura bhfuil do chuid foclóirí féin agat, bain leas as na cinn atá sa Leabharlann nó in Ionad na dTeangacha. Is iad na foclóirí is tábhachtaí ná: Ó Dónaill, N., *Foclóir Gaeilge-Béarla* (1977) agus Tomás de Bháldraithe, *English-Irish Dictionary* (1959). Tá siad seo ar fáil anois mar chuid den suíomh www.teanglann.ie agus trí naisc ar an bhfoclóir nua Béarla-Gaeilge <http://www.focloir.ie/>. Foclóir téarmaíochta is ea an suíomh www.tearma.ie agus tá eolas faoi áitainmneacha na hÉireann le fáil ar www.logainm.ie.
- Tá an léitheoireacht neamhspleách fíorthábhachtach i sealbhú teanga. Cuirfidh sí le do mhuintín, do líofacht, do stór focal agus do thuiscint ar do chultúr. Moltar **go láidir** do mhic léinn a bheith ag léamh as Gaeilge taobh amuigh den obair ollscoile. Má theastaíonn treoir uait, déan coinne le Caitlín Nic Íomhair chun na roghanna a phlé.
- Bí cinnte go gcláróidh tú i gceart do na modúil a bheidh tú a dhéanamh. **Ní thabharfar cead d'aon mhac léinn scrúdú a dhéanamh i modúl áirithe mura bhfuil an mac léinn cláraithe i gcomhair an mhodúil sin.**
- Ní cóir don mhac léinn dearmad a dhéanamh go bhfuil marcanna/creidiúintí ag dul do bheagnach gach uile ghné d'obair na bliana.
- Iompar sna léachtaí agus sna ceardlanna, ranganna teagaisc is oidis: baineann sé le dea-bhéas is le dea-chleachtas go mbeifeá in am agus nach mbeifeá ag caint le linn na léachtaí is na ranganna. **Múch an fón póca roimh gach léacht/ rang.** Más gá imeacht go luath as léacht nó as rang, mínigh an scéal roimh ré don léachtóir/ teagascóir agus suigh in aice an dorais. Ná bí ag ithe ná ag ól le linn na léachtaí is na ranganna.
- **N.B. AN MHÚINTEOIREACTH MAR GHAIM:** Más suim leat a bheith i do mhúinteoir Gaeilge ag leibhéal na hiarbhunscoile, beidh ort a bheith in ann fianaise a chur ar fáil don Chomhairle Mhúinteoireachta go bhfuil caighdeán cuí Gaeilge agat agus go bhfuil tréimhse chúil caite agat sa Ghaeltacht. Bíonn ar gach múinteoir clárú leis an gComhairle Mhúinteoireachta, agus ní chlárófar múinteoirí Gaeilge nach gcomhlíonann an riachtanas thuasluaite. Breis eolais ar fáil ag: www.teachingcouncil.ie .
- **Tacaíochtaí eile:**
Má bhíonn aon cheist agat i dtaobh do chlár ná i dtaobh na gconairí éagsúla atá ar fáil duit, déan teagmháil leis na hoifigí seo a leanas:
The Programme Advisory Office: (Seomra 1.17, urlár na talún, Rowan House)
Rphost: programme.choices@mu.ie ; Guthán: 01 474 7428
Suíomh: www.maynoothuniversity.ie/programme-advisory-office
The Experiential Learning Office: (Seomra 1.18, urlár na talún, Rowan House)
Rphost: Aisling.Flynn@mu.ie ; Guthán: 01 474 7760
Suíomh: <https://www.maynoothuniversity.ie/experiential-learning-office>

B: Riachtanais

Seimeastar 1

Ní mór do mhic léinn freastal ar:

(i) NG201, NG254

(ii) NG224 nó NG257 nó SG207 nó is féidir sruth roghnach a dhéanamh in áit cúig chreidiúint Ghaeilge in aghaidh na bliana

(iii) rang teagaisc & ceardlann (mar chuid de NG201) agus rang oidis (mar chuid de NG254)

Seimeastar 2

Ní mór do mhic léinn freastal ar:

(i) NG211, NG253

(ii) NG222 nó NG225 nó NG259 nó SG208 nó is féidir sruth roghnach a dhéanamh in áit cúig chreidiúint Ghaeilge in aghaidh na bliana

(iii) rang teagaisc & ceardlann (mar chuid de NG211) agus rang oidis (mar chuid de NG253)

Mic léinn atá i mbun NG2CEL (an Ghaeilge mar shruth roghnach), déanfaidh siad NG201 sa chéad seimeastar agus NG211 sa dara seimeastar.

Mic léinn atá i mbun NG2MI (an Ghaeilge mar mhionábhar), déanfaidh siad NG201 agus NG254 a sa chéad seimeastar agus NG211 agus NG253 sa dara seimeastar.

Ní mór duit clárú le haghaidh na ranganna teagaisc/oidis/ceardlainne. Mura bhfeiceann tú d'ainm ar liostaí na ranganna, caithfidh tusa an scéal a chur in iúl don Roinn láithreach.

N.B. Is cuid lárnach de scrúduithe na Dara Bliana freastal ar na ranganna oidis, na ranganna teagaisc agus na ceardlanna teanga.

Ranganna Teagaisc

Ranganna teagaisc gramadaí iad seo a shocrófar ag tús na bliana acadúla. Beidh ceann ann **uair sa tseachtain**. **Bí cinnte go bhfuil tú cláraithe i gceart sa Roinn** le haghaidh na ranganna seo. **Níl cead agat aistriú ó rang teagaisc amháin go rang eile gan cead a fháil ó Chomhairleoirí na Dara Bliana**. Má bhíonn tú as láthair ó rang teagaisc, tá sé tábhachtach an scéal a mhíniú do do theagascóir. Sa chás go mbíonn tú tinn, tabhair teastas dochtúra do rúnaí Roinn na Gaeilge (Seomra 20). Díreofar ar scríobh cruinn na Gaeilge iontu. Pléifear sa rang gnéithe áirithe den ábhar a dhéanfar i modúil NG201 agus NG211. Tabharfaidh an teagascóir obair scríofa do na mic léinn go rialta. Ag deireadh na bliana áireofar obair na ranganna teagaisc mar chuid den mheasúnú leanúnach.

Ceardlanna

Ceardlanna teanga iad seo a shocrófar ag tús na bliana acadúla. Beidh **seisiún dúbailte** in aghaidh na seachtaine. **Bí cinnte go bhfuil tú cláraithe i gceart sa Roinn** le haghaidh na ranganna seo. Cuirtear siollabas na Dara Bliana i bhfeidhm sna ranganna seo. Ní mór duit freastal gach seachtain ar an seisiún dúbailte a thabharfar duit. Má bhíonn tú as láthair ó cheardlann, tá sé tábhachtach an scéal a mhíniú do do theagascóir. Sa chás go mbíonn tú tinn, tabhair teastas dochtúra do rúnaí Roinn na Gaeilge (Seomra 20). Ní mór duit páirt iomlán a ghlacadh sna ceardlanna seo agus an obair scríofa ar fad a dhéanamh. Coinneoidh tú **Fillteán Foghlama** ina gcuirfidh tú na ceachtanna agus an anailís a dhéanfaidh tú orthu. Beidh ort an Fillteán a chur ar fáil don teagascóir ag deireadh gach seimeastair.

Ranganna Oidís

Ranganna teagaisc litríochta iad seo a shocrófar ag tús na bliana acadúla. Beidh ceann ann **uair sa tseachtain. Bí cinnte go bhfuil tú cláraithe i gceart sa Roinn** le haghaidh na ranganna seo. Níl cead agat aistriú ó rang oidis amháin go rang eile gan cead a fháil ó Chomhairleoirí na Dara Bliana. Má bhíonn tú as láthair ó rang oidis, tá sé tábhachtach an scéal a mhíniú do d'oidé. Sa chás go mbíonn tú tinn, tabhair teastas dochtúra do rúnaí Roinn na Gaeilge (Seomra 20). Díreofar ar an gcrític agus ar an bplé sna ranganna seo. Bainfidh ábhar na n-aistí a dhéanfar le NG254 agus NG253. Ag deireadh na bliana áireofar obair na ranganna oidis mar chuid den mheasúnú leanúnach.

Aistí/ Obair Scríofa

- Caithfidh gach mac léinn **ceithre aiste** a scríobh le linn na bliana mar chuid d'obair na ranganna oidis. **Caithfear gach aiste a chlósábh.**
- Ní ghlacfar le haiste d'aistí na ranganna oidis ná le hobair scríofa na ranganna teagaisc mura ngabhfaidh cóip de **leathanach clúdaigh** Roinn na Nua-Ghaeilge leo agus na sonraí cuí líonta i gceart. Tá sampla den leathanach clúdaigh le fáil ag deireadh an leabhráin seo.
- Fógrófar teidil na n-aistí sna ranganna oidis agus luafar an spriocla. **Ní ghlacfar le haistí tar éis an sprioclae.**
- **Bainfear 20% den mharc a bhronnfar ar obair scríofa/ ar thasc má leagtar isteach tar éis an sprioclae í/ é. Ní ghlacfar le hobair scríofa mhall/ tasc mall taobh amuigh de sheachtain amháin tar éis an sprioclae. Ní chuirfear na pionóis seo i bhfeidhm sa chás go gcuirtear teastas dochtúra ar fáil nó sa chás go bhfuil cúis phearsanta thromchúiseach ag an mac léinn.**
- Is í an Ghaeilge féin an chuid is lárnaí de na cúrsaí ar fad. Leagtar an-bhéim ar chruinneas agus ar fheabhas na teanga i **ngach** gné d'obair an mhic léinn. Ní mór a mheabhru go gcaillfear céatadán ard marcanna ar scrúduithe, aistí, tionscnaimh srl. sna modúil de bharr míchúram nó lochtanna ar an nGaeilge scríofa.

Bradaíl ('Plagiarism')

Is ionann bradaíl agus saothar duine eile a chóipeáil, a áireamh nó a thabhairt go díreach gan aitheantas ceart a thabhairt don duine sin. Má leagann aon mhac léinn ábhar scríofa isteach a mbaineann amhras na bradaíola leis, fiosrófar an cás agus déileálfadh an Roinn leis de réir pholasaí na hOllscoile atá leagtha amach ag an láthair seo a leanas:

https://www.maynoothuniversity.ie/sites/default/files/assets/document/Plagiarism%20May%202014_0.pdf

Aistí na bliana 2019–20: Spriocdhátaí

Aiste 1: 4 Samhain 2019

Aiste 2: 9 Nollaig 2019

Aiste 3: 2 Márta 2020

Aiste 4: 6 Aibreán 2020

(Pé lá a bhfuil rang oidis agat sna seachtainí dar tús na dátaí sin)

Chomh maith leis na haistí seo beidh ar gach mac léinn aon obair scríofa a chuirtear air/uirthi sna ranganna teagaisc agus sna ceardlanna a dhéanamh.

Tá sé de dhualgas ar mhic léinn aistí/ceachtanna ceartaithe na ranganna oidis agus teagaisc a chur isteach in aon fhilleán amháin agus an fillteán sin a thabhairt do Rúnaí na Roinne ag deireadh na bliana. **Déantar é seo le gur féidir leis an Scrúdaitheoir Seachtrach scrúdú a dhéanamh ar gach gné d'obair na mac léinn.**

Maidir le GACH píosa scríofa oibre (m.sh. aistí na ranganna oidis, aistriúcháin agus aistí na ranganna teagaisc, agus tascanna na gceardlann) a thabharfaidh an mac léinn isteach, ní mór don mhac léinn a c(h)óip phearsanta féin den obair a choinneáil agus a chur ar fáil don Roinn sa chás go n-iarrfaí a leithéid am ar bith i rith na bliana.

An Ghaeltacht

Moltar do gach mac léinn mí ar a laghad a chaitheamh i gceantar Gaeltachta le linn a t(h)réimhse i Maigh Nuad. Moltar do mhic léinn cúrsa a dhéanamh, más féidir, go háirithe an chéad uair a théann sé/sí ann. Moltar do mhic léinn post samhraidh a fháil sa Ghaeltacht chomh maith – m.sh. bíonn na Coláistí Samhraidh i gcónaí ag lorg cinnirí. Moltar do mhic léinn cúrsa **aitheanta** Gaeltachta a dhéanamh. Bíonn cúrsaí ar siúl de ghnáth ag deireadh Lúnasa/tús Mheán Fómhair dóibh siúd atá ag dul isteach sa Tríú Bliain.

Measúnú:

Déantar measúnú ar obair an mhic léinn ar na bealaí seo a leanas:

- (a) Scrúduithe scríofa ag deireadh gach seimeastair.*
- (b) Measúnú leanúnach ar a n-áirítear tinreamh, rannpháirtíocht, obair scríofa, agus scrúduithe ranga.
- (c) Scrúdú cainte ag deireadh Sheimeastar 2.

Caithfidh gach mac léinn pas a fháil sa scrúdú cainte le pas a fháil sa scrúdú trí chéile.

Sa chás go dteipeann ar mhac léinn sa mhodúl NG211 ní mór dó/di an scrúdú scríofa AGUS an scrúdú cainte a athdhéanamh san Fhómhar

* Beidh scrúdú ollscoile ar na modúil seo a leanas i gceist ag deireadh Sheimeastar 1: NG201 NG224, NG254, NG257, SG207. I gcás SG207, beidh scrúdú ranga lárthearma agus scrúdú scríofa ag deireadh an tseimeastair.

Beidh scrúdú ollscoile ar na modúil seo a leanas i gceist ag deireadh Sheimeastar 2: NG211, NG222, NG253, NG225, NG259, SG208. I gcás SG208, beidh scrúdú ranga lárthearma agus scrúdú scríofa ag deireadh an tseimeastair.

Iarrtar ar gach mac léinn féachaint ar <http://apps.maynoothuniversity.ie/courses/> d'fhonn breis eolais a fháil ar mhodúil na Dara Bliana agus ar na marcanna a bhronntar ar na modúil éagsúla.

Córas Aistrithe Creidiúna na hEorpa (ECTS)

De ghnáth bíonn 5 chreidiúint le gnóthú ar chúrsa a mhaireann 24 uair an chloig. Bronntar 30 creidiúint ar an mac léinn a n-éiríonn leis/léi obair iomlán bliana a chur de/di.

Uimhir	Teideal an Mhodúil	Creidiúintí
NG201	An Ghaeilge Scríofa agus Labhartha 1	5
NG211	An Ghaeilge Scríofa agus Labhartha 2	5
NG222	Oidhreacht an Ochtú hAois Déag	5
NG224	An Fhoghraíocht 1	5
NG225	An Fhoghraíocht 2	5
NG253	An Nua-Ghaeilge Mhoch	5
NG254	An Nua-Litríocht	5
NG257	Litríocht na Sean-Ghaeilge	5
NG259	Drámaíocht agus Próslitríocht	5
SG207	Sean-Ghaeilge – Old Irish 1	5
SG208	Sean-Ghaeilge – Old Irish 2	5

C: CUNTAS AR NA MODÚIL

MODÚL NG201, NG211: AN GHAEILGE SCRÍOFA & LABHARTHA

Measúnú: NG201 (5 ECTS):

Scrúdú scríofa = 70%

Measúnú leanúnach = 30% (ceardlann & rang teagaisc)

NG211 (5 ECTS):

Scrúdú scríofa = 40%

Scrúdú cainte = 30%

Measúnú leanúnach = 30% (ceardlann & rang teagaisc)

Le pas a fháil in NG201, caithfidh an mac léinn ar a laghad 40% a fháil: ní féidir pas trí chúiteamh a fháil. Má theipeann ar an mac léinn sa scrúdú scríofa, tugtar ‘marc srianta’ (*capped mark*) don mhac léinn .i. déantar marc an mhodúil a íslú, más gá sin, go 35%.

Le pas a fháil in NG211, caithfidh an mac léinn ar a laghad 40% a fháil: ní féidir pas trí chúiteamh a fháil. Má theipeann ar an mac léinn sa scrúdú cainte nó sa scrúdú scríofa, tugtar ‘marc srianta’ (*capped mark*) don mhac léinn .i. déantar marc an mhodúil a íslú, más gá sin, go 35%.

Sa chás go dteipeann ar mhac léinn sa mhodúil NG211 ní mór dó/di an scrúdú scríofa AGUS an scrúdú cainte a athdhéanamh san Fhómhar.

Leanfar den chúrsa gramadaí a tugadh sa Chéad Bhliain. **Glacfar leis go bhfuil an t-ábhar a pléadh sa Chéad Bhliain ar eolas ag na mic léinn.** Beifear ag díriú ar na bunmhíreanna seo a leanas i mbliana:

- (i) An aidiacht/ díochlaonadh na haidiachta/ céimeanna comparáide na haidiachta, (ii) Uimhreacha, (iii) Clásail choibhneasta, (iv) Claoninsint, (v) Úsáid cheart *má* agus *dá*, (vi) An t-ainm briathartha, (vii) An aidiacht bhriathartha, (viii) Sloinnteach/ laethanta/ míonna.

Chomh maith leis seo tabharfar faoin aistriú ó Bhéarla go Gaeilge agus na míreanna gramadaí a luaitear thuas á bplé againn. Chuige sin beifear ag súil le go nglacfaidh an mac léinn páirt iomlán sna léachtaí agus go mbeidh sé/ sí ag foghlaim na gramadaí ó sheachtain go seachtain. **Coinneofar liostaí freastail.** Caithfidh gach mac léinn a bheith i láthair ag gach rang/léacht.

Foinsí Tagartha:

Gramadach na Gaeilge: *An Caighdeán Oifigiúil*. Ar fáil ag:

<http://www.oireachtas.ie/parliament/media/translators/An-Caighde%20Ain-Oifigi%20Bail-2017.pdf>

De Bhaldráithe, Tomás (1959) *English-Irish Dictionary*. Oifig an tSoláthair

Mac Lochlainn, Antain (2000) *Cuir Gaeilge Air*. Cois Life

Mac Murchaidh, Ciarán (2006) *Cruinnscríobh na Gaeilge*. Cois Life: Baile Átha Cliath

Ó Dónaill, Éamonn (2016) *Gramadach gan Stró*. Gaelchultúr, Baile Átha Cliath

Ó Dónaill, Niall (1977) *Foclóir Gaeilge-Béarla*. Oifig an tSoláthair

Graiméar Gaeilge na mBráithre Críostaí (1999) An Gúm

The Christian Brothers (1980) *New Irish Grammar*. Fallons

MODÚL NG222: OIDHREACT AN OCHTÚ hAOIS DÉAG (5 ECTS)

Is modúl 5 chreidiúint é seo agus beidh 24 léacht i gceist, dhá cheann sa tseachtain, agus tabharfaidh beirt léachtóirí na léachtaí. Díreofar ar ghnéithe éagsúla de shaol, stair, agus litríocht mhuintir na hÉireann sa chúrsa seo, léifear cuid de na mórshaothair fhilíochta ón tréimhse sin agus pléifear na príomhchineálacha filíochta (an caoineadh, an aisling pholaitiúil, srl.).

Tugtar léachtaí ar dhá chuid éagsúla – 1) 'Oidhreact an Ochtú hAois Déag agus an Aisling Pholaitiúil' agus 2) 'Traidisiún na Caointeoireachta' – taobh istigh den mhodúl seo. Má chailleann aon mhac léinn níos mó ná 25% de léachtaí 'Oidhreact an Ochtú hAois Déag agus an Aisling Pholaitiúil' nó 'Traidisiún na Caointeoireachta' bronnfar 0% air sa scrúdú agus beidh air an scrúdú iomlán a shuí arís (40% an marc is airde a cheadófar in athscrúduithe dá leithéid).

Léitheoireacht Bhreise:

Socrófar téacsanna le linn an chúrsa.

MODÚL NG224: AN FHOGHRAÍOCHT 1 (5 ECTS)

Is modúl teicniúil dúshlánach é seo. Ní mór don mhac léinn a bheith sásta dua mór a chaitheamh le foghlaim na téarmaíochta nua agus le cleachtadh praiticiúil na foghraíochta (i) le linn na ranganna; (ii) in Ionad na dTeangacha/ sa bhaile. Ní ligfear isteach sa mhodúl seo ach líon teoranta mac léinn.

Baineann an foghraíocht le fuaimanna nó foghair na cainte. Sa mhodúl seo, déanfar teoiric ghinearálta na foghraíochta a mhíniú agus breathnófar go grinn ansin ar chóras foghraíochta na Gaeilge. Déanfar mionanailís theicniúil ar foghair na Gaeilge, go háirithe ar chonsain na Gaeilge. Leagfar béim ar foghair na Gaeilge a mbíonn deacrachtaí ag cainteoirí Béarla leo agus déanfar cleachtaí praiticiúla a dhíreoidh ar na deacrachtaí seo. Cuirfear scrúdú foghraíochta ar gach mac léinn roimh dheireadh an mhodúil agus is fiú 20% de mharcanna iomlána an mhodúil an scrúdú seo.

Má chailleann aon mhac léinn níos mó ná 25% de léachtaí an mhodúil seo, bronnfar 0% air sa scrúdú agus beidh air an scrúdú a shuí arís (40% an marc is airde a cheadófar in athscrúduithe dá leithéid).

Téacsleabhair:

Ó Murchú, Séamas (1985) *Cúrsa Tosaigh Foghraíochta*. Baile Átha Cliath: An Gúm.
Annuntiata le Muire/ Ó Huallacháin, Colmán (1966) *Bunchúrsa Foghraíochta*. Baile Átha Cliath: Oifig an tSoláthair.

Suímh idirlín:

<http://www.fuaimanna.ie>
<http://www.uni-due.de/FnG/>

MODÚL NG225: AN FHOGHRAÍOCHT 2 (5 ECTS)

Ní féidir leat an modúl seo a thógáil mura bhfuil NG224 ('An Fhoghraíocht 1') déanta agat i Seimeastar 1. Ní ligfear isteach sa mhodúl seo ach líon teoranta mac léinn.

Is modúl teicniúil dúshlánach é seo. Ní mór don mhac léinn a bheith sásta dua mór a chaitheamh le foghlaim na téarmaíochta nua agus le cleachtadh praiticiúil na foghraíochta (i) le linn na ranganna; (ii) in Ionad na dTeangacha/ sa bhaile.

Tógfar sa mhodúl seo ar an mbuneolas a pléadh i modúl NG224. Pléifear na gnéithe seo a leanas d'fhoghraíocht na Gaeilge: (i) an guta cúnta; (ii) cairn de chonsain; (iii) bá; (iv) comhshamhlú; (v) béim an fhocail (vi) athruithe tosaigh. Ina theannta sin, scrúdófar go mion roinnt téacsanna foghraíochta a bhaineann le príomhchanúintí na Gaeilge. Leanfar de na cleachtaí praiticiúla foghraíochta chomh maith. Cuirfear scrúdú foghraíochta ar gach mac léinn roimh dheireadh an mhodúil agus is fiú 20% de mharcanna iomlána an mhodúil an scrúdú seo.

Má chailleann aon mhac léinn níos mó ná 25% de léachtaí an mhodúil seo, bronnfar 0% air sa scrúdú agus beidh air an scrúdú a shuí arís (40% an marc is airde a cheadófar in athscrúduithe dá leithéid).

Téacsleabhair:

Ó Murchú, Séamas (1985) *Cúrsa Tosaigh Foghraíochta*. Baile Átha Cliath: An Gúm.
Annuntiata le Muire/ Ó Huallacháin, Colmán (1966) *Bunchúrsa Foghraíochta*. Baile Átha Cliath: Oifig an tSoláthair.
Ó Baoill, Dónall (1975) *Cleachtaí Foghraíochta*. Baile Átha Cliath. Institiúid Teangeolaíochta Éireann.

Suímh idirlín:

<http://www.fuaimanna.ie>
<http://www.uni-due.de/FnG/>

MODÚL NG253: AN NUA-GHAELIGE MHOCH (5 ECTS)

Léifear roinnt scéalta as *Forus Feasa ar Éirinn* agus déanfar scrúdú ar ghnéithe teanga agus litríochta iontu. Déanfar plé ar thábhacht an Chéitinnigh agus ar chúlra a shaothair.

Anuas air sin, breathnófar ar stair agus ar fhorás na Fiannaíochta agus déanfar staidéar ar roinnt téacsanna. Díreofar ar *Agallamh na Seanórach*, *Tóraíocht Dhiarmada agus Ghráinne*, agus roinnt laoithe nó dánta Fiannaíochta sa chúrsa.

Téacsleabhair:

Bergin, O., 1930. *Sgéalaigheacht Chéitinn: Stories from Keating's History of Ireland*. Royal Irish Academy: Dublin.
Ní Shé, N. (1971) *Tóraíocht Dhiarmada agus Ghráinne*. An Comhlacht Oideachais.

Léitheoireacht Bhreise:

Bradshaw, B., Hadfield, A., Maley, W., 1993. *Representing Ireland, Literature and the Origins of Conflict*. Cambridge University Press. (Caibidil 9)
Cunningham, B., 2003. *The World of Geoffrey Keating*. Dublin.

- Ó Buachalla, B., 1982. ‘Annála Ríoghachta Éireann is Foras Feasa ar Éirinn: an Comhthéacs Comhaimseartha’, in *Studia Celtica* 22 & 23, 59-106.
- Ó Buachalla, B., 1987 ‘Foreword’ in David Comyn [ed.] *Foras Feasa ar Éirinn/ The History of Ireland by Geoffrey Keating D.D.* Irish Texts Society Vol. 4, 2-9.
- Ó Corráin, D., 1984. ‘Seathrún Céitinn: an Cúlra Stairiúil’, in *Feasta* 37, 18-19.
- Williams, J.E.C & Ní Mhuiríosa, M., 1979/1985. *Traidisiún Liteartha na nGael*. Baile Átha Cliath.
- Breatnach, R.A. (1959) *Tóraigheacht Dhiarmada agus Ghráinne* in M. Dillon [eag.] *Irish Sagas*. Baile Átha Cliath.
- Murphy, G. (1971) *The Ossianic Lore and Romantic Tales of Medieval Ireland*. Corcaigh.
- Murphy, G. (1953) *Duanaire Finn*, Cuid III. Irish Texts Society, Iml. 43, Réamhrá.
- Carney, J. (1956) *Studies in Irish Literature and History*. Dublin. Caibidil 6.
- Rees, A agus B. (1961) *Celtic Heritage*. Londain. Caibidil 14.
- Meek, D. ‘Development and Degeneration in Gaelic Ballad Texts’, *The Heroic Process. Form, Function and Fantasy in Folk Epic* (Dún Laoghaire 1987) pp.131-160 [=Béaloidéas, Iml. 54 (1986).
- Ní Mhuiríosa, M./ Williams, J.C. *Traidisiún Liteartha na nGael*. Baile Átha Cliath. (1979) Caibidil II, 114-117.
- Nagy, J. (1985) *The Wisdom of the Outlaw: The Boyhood Deeds of Finn in Gaelic Narrative Tradition*. Berkeley.
- Ó Cathasaigh, T. ‘Tóruigheacht Dhiarmada agus Ghráinne’ in *An Fhiannaíocht Léachtaí Cholm Cille* xxv, Eag. P.Ó Fiannachta. (Maigh Nuad, 1995) lgh 30-46.
- Ó hÓgáin, D. (1987) *Fionn mac Cumhaill : Images of a Gaelic Hero*. Baile Átha Cliath.
- McCone, K. (1986) ‘Werewolves, Cyclopes Díberga and Fianna: Juvenile Delinquency in Early Ireland’, *Cambridge Medieval Celtic Studies* 12, 1-22.
- Ó Muraíle, N. ‘Agallamh na Seanórach’ in *An Fhiannaíocht Léachtaí Cholm Cille* 24 Eag. P.Ó Fiannachta. (Maigh Nuad, 1995) lgh. 96-127.
- Ó hUiginn, R. ‘Duanaire Finn’ *An Fhiannaíocht, Léachtaí Cholm Cille* xxv Eag. P. Ó Fiannachta (Maigh Nuad, 1995) lgh.47-68.
- ‘Tóruigheacht Dhiarmada agus Ghráinne’, *Maynooth University Record* 2000, lgh 159-162
- ‘Duanaire Finn: Patron and Text’, *Duanaire Finn: Reassessments*. Eag. J.Carey (Irish Texts Society Subsidiary Series 13. BÁC 2003) lgh 79-106

Measúnú an Mhodúil:

Scrúdú 90 nóiméad ag deireadh an tseimeastair (80%) agus measúnú leanúnach, i bhfoirm aistí (x2) (20%)

MODÚL NG254:

AN NUALITRÍOCHT (5.0 ECTS)

Beidh dhá chuid sa mhodúl seo, mar atá, an Nuafhilíocht (12 léacht) agus an Gearrscéal (12 léacht). Beidh léacht amháin in aghaidh na seachtaine ag an mac léinn sa dá chuid seo.

1. An Nuafhilíocht:

Beidh béim ar leith ar fhilí comhaimseartha sa chuid seo den mhodúl. Beidh réimse dánta le léamh agat agus beidh aird ar leith againn ar na téamaí seo a leanas:

- Gairm an fhile agus áit an fhile sa tsaol ina maireann sé/sí
- An léargas a thugann an file ar imeachtaí a linne
- Éifeacht na filíochta san aois ina mairimid

Beidh téacs/téacsanna ar leith le léamh gach seachtain agus iarrfar ort tús áite a thabhairt don léitheoireacht sheachtainiúil sin.

Téacsleabhar

Beidh leabhrán ar fáil agus le ceannach ag tús an chúrsa

Liosta léitheoireachta

Saothair fhilíochta:

Hartnett, Michael, *Adharca Broic* (Co. na Mí: Gallery Press, 1978)

Hartnett, Michael, *A Necklace of Wrens* (Co. na Mí: Gallery Press, 1987).

Jenkinson, Bidy, *Oíche Bhealtaine* (Baile Átha Cliath: Coisceim, 2005)

Mac Lochlainn, Gearóid, *Stream of Tongues/Sruth Teangacha* (Indreabhán: Cló Iar-Chonnacht, 2002).

Ní Dhomhnaill, Nuala, *Rogha Dánta/Selected Poems* (Baile Átha Cliath: Raven Arts, 1988).

Ní Ghearbhuigh, Ailbhe, *Tost agus Allagar* (Baile Átha Cliath: Coisceim, 2016).

Ó Searcaigh, C., *Ag Tnúth leis an tSolas, 1975 – 2000* (Indreabhán: Cló Iar-Chonnacht, 2000).

Ó Searcaigh, C., *Gúrú i gClúidíní* (Indreabhán: Cló Iar-Chonnacht, 2006).

Ó Searcaigh, C., *An tAm Marfach ina Mairimid* (Indreabhán: Cló Iar-Chonnacht, 2010).

Saothair chritice:

Ní Fhrighil, Rióna, *Filíocht Chomhaimseartha na Gaeilge* (Baile Átha Cliath: Cois Life, 2010)

Ó Dúshláine, T., Ní Chleirichín, C., *Filí Innti go hIontach. Léachtaí Cholm Cille XLI* (Má Nuad, 2011).

Rosenstock, G., ‘Nuafhilíocht na Gaeilge ar strae’ in *Gaelscéal* (11/04/12), 25-7.

2. An Gearrscéal:

Staidéar ar ghnéithe de ghearrscéalaíocht na Gaeilge. Díreofar aird ar réimsí teanga, ar théamaí agus ar charachtracht scéalta faoi leith. Pléifear comhthéacs agus cúlra liteartha na scríbhneoireachta seo.

Ní foláir do mhic léinn mionléitheoireacht chúramach a dhéanamh ar na gearrscéalta agus a gcuid scileanna critice a fhorbairt dá réir.

Téacsleabhair:

Denvir, G. agus Ní Dhonnchadha, A. *Gearrscéalta an Chéid*, Cló Iar-Chonnachta 2000. Beidh an leabhar seo le ceannach i siopa leabhar na hOllscoile.

Leabhair Thagartha:

Mac Labhraí, S. *Anam na Teanga*, Cló Iar-Chonnacht 2012
Ní Dhonnchadha, A. *An Gearrscéal sa Ghaeilge*, An Clóchomhar 1981.

Léitheoireacht Mholta:

In ord deacrachta ó éasca go dúshlánach

Ó Céilleachair, O. *Katfish agus Scéalta Eile*, Cló Iar-Chonnacht 2017
Ní Leannáin, R. *Dílís*, Cló Iar-Chonnacht 2015
Ní Shúilleabháin, S. *Í Siúd*, Cló Iar-Chonnachta 1999
Jenkinson, B. *An Grá Riabhach*, Coiscéim 2000
Ó Conaire, P. *Scothscéalta*, Cló Iar-Chonnacht 1956, 2009
Ó Cadhain, M. *An tSraith ar Lár*, Cló Iar-Chonnachta 1967, 2009.

Measúnú an Mhodúil:

Scrúdú 90 nóiméad ag deireadh an tseimeastair (80%) agus measúnú leanúnach, i bhfoirm aistí (x2) (20%)

MODÚL NG257: LITRÍOCHT NA SEAN-GHAEILGE (5 ECTS)

Díreofar ar ghnéithe de litríocht ársa na hÉireann sa chúrsa seo. Déanfar plé ar thionchar na Críostaíochta ar an nGaeilge agus ar litríocht na tíre, agus léifear roinnt téacsanna ó Shraith Mhíotaseolaíoch na litríochta in Éirinn, ag díriú ar *Cath Maige Tuired*.

Sa dara cuid den chúrsa, díreofar ar Shraith an Laochais nó na scéalta Rúraíochta faoi Chú Chulainn agus laochra Uladh. Déanfar anailís agus plé ar chúlra, charachtair agus mhórtéamaí an Laochais, agus léifear mórshaothar na Sraithe, *Táin Bó Cuailnge*. Déanfar plé ar bheathaisnéis an laoi, ag díriú ar mhórlaoch na Rúraíochta, Cú Chulainn.

N.B. Ní ceadaithe do mhic léinn na Sean- agus na Meán-Ghaeilge sa dara bliain an cúrsa seo a dhéanamh

Má chailleann aon mhac léinn níos mó ná 25% de léachtaí an mhodúil seo, bronnfar 0% air sa scrúdú agus beidh air an scrúdú a shuí arís (40% an marc is airde a cheadófar in athscrúduithe dá leithéid).

Léitheoireacht Riachtanach (Téacsleabhar):

Ó Scolaí, D. *Táin Bó Cuailnge* (An Leabhar Breac 2018). Beidh an leabhar seo le ceannach i siopa leabhar na hOllscoile.

Aistriúchán Béarla (Roghnach):

Kinsella, T. *The Táin* (London 1969 or reissue Oxford 2002).

Léitheoireacht Mholta

- Caerwyn Williams, J.E., & Ní Mhuiríosa, M., 1979. *Traidisiún Liteartha na nGael*. Baile Átha Cliath.
- de Paor, M. & L., 1958. *Early Christian Ireland*. Thames & Hudson.
- Edel, D., 2001. *The Celtic West and Europe*. Four Courts Press.
- Hyde, D., 1899. *A Literary History of Ireland*. London.
- Hennessy, W.M., 1870. 'The Ancient Irish Goddess of War' in *Revue Celtique* 1, 32-57.
- Lydon, J., 1998. *The Making of Ireland*. London & New York.
- McCone, K.R., 1990. *Pagan Past and Christian Present in Early Irish Literature*. Maynooth.
- Ní Bhrolcháin, M., 2009. *An Introduction to Early Irish Literature*. Four Courts Press.
- Ó Cróinín, D., 1995. *Early Medieval Ireland*. London & New York.
- Richter, M., 1988. *Medieval Ireland*. Gill & MacMillan.
- Ryan, J., 1961. 'St. Patrick, Apostle of Ireland' in *Studies* Vol. 50, 113-151.
- Squire, C., 1910. *Celtic Myth and Legend, Poetry and Romance*. London.

Léitheoireacht Mholta ar Cath Maige Tuired

- Gray, E., 1980-81. 'Cath Maige Tuired: Myth and Structure (1-24)' in *Éigse* XVIII.
- Gray, E., 1982-83. 'Cath Maige Tuired: Myth and Structure (24-120)' in *Éigse* XIX.
- Gray, E., 1982. *Cath Maige Tuired*. Irish Texts Society (Réamhrá).
- Kelly, F., 1976. *Audacht Morainn*. Dublin Institute for Advanced Studies.
- Meyer, K., 1909. *The Instructions of King Cormac Mac Airt*. Todd Lecture Series XV. Dublin & London.
- Ní Bhrolcháin, M., 2009. *An Introduction to Early Irish Literature*. Four Courts Press (Caibidlí 2 & 7).
- Ó Cathasaigh, T., 1983. 'Cath Maige Tuired: An Exemplary Myth' in *Folia Gadelica* (Eag. de Brún, P., Ó Coileáin, Ó Riain, P.). Cork University Press.

Molfar léitheoireacht bhreise eile le linn an chúrsa.

MODÚL NG259: DRÁMAÍOCHT AGUS PRÓSLITRÍOCHT (5 ECTS)

Beidh dhá chuid i gceist leis an modúl seo: (i) an phróslitríocht agus (ii) an drámaíocht. **Tá an modúl seo dírithe orthu sin a dtaitníonn an léitheoireacht leo. Ní ligfeadh isteach sa mhodúl seo ach líon teoranta mac léinn.**

(i) AN PHRÓSLITRÍOCHT: Ag tógáil ar na scileanna a forbraíodh in NG254, tabharfar aghaidh sa mhodúl seo ar chuid de ghearrscéalta móra na linne. Beifear ag súil le freagra criticiúil ón mac léinn ar a rogha scéil / scéalta ag deireadh na bliana.

Téacsleabhar

Beidh leabhrán ar fáil agus le ceannach ag tús an chúrsa

Léitheoireacht Mholta:

In ord deacrachta ó éasca go dúshlánach

- Ó Céilleachair, O. *Katfish agus Scéalta Eile*, Cló Iar-Chonnacht 2017
- Ní Leannáin, R. *Dílis*, Cló Iar-Chonnacht 2015

Ní Shúilleabháin, S. *Í Siúd*, Cló Iar-Chonnachta 1999
Jenkinson, B. *An Grá Riabhach*, Coiscéim 2000
Ó Conaire, P. *Scothscéalta*, Cló Iar-Chonnacht 1956, 2009
Ó Cadhain, M. *An tSraith ar Lár*, Cló Iar-Chonnachta 1967, 2009.

(ii) **AN DRÁMAÍOCHT:** Breathnófar ar ghnéithe éagsúla den drámaíocht. Scrúdófar nádúr na drámaíochta ó thaobh na difríochta idir an dráma i dtéacs agus an dráma á léiriú. Tá gné phraiticiúil ag baint leis an gcuid seo den mhodúl agus éileofar rannpháirtíocht na mac léinn. Déanfar scrúdú ar roinnt drámaí Gaeilge le linn an chúrsa.

Téacsanna: Sonrófar téacs sa rang.

Tugtar léachtaí ar dhá chuid éagsúla – ‘An Phróslitríocht’ agus ‘An Drámaíocht’ – taobh istigh den mhodúl seo. Má chailleann aon mhac léinn níos mó ná 25% de léachtaí na próslitríochta nó na drámaíochta, bronnfar 0% air sa scrúdú agus beidh air an scrúdú iomlán a shuí arís (40% an marc is airde a cheadófar in athscrúduithe dá leithéid).

MODÚL SG207: SEAN-GHAEILGE – OLD IRISH 1 (5 ECTS)

Múintear an modúl seo trí mheán an Bhéarla. Tugtar buneolas ar theanga na Sean-Ghaeilge ab initio. Is iad seo na topaicí a chlúdaítear: córas fuaimne agus litrithe na Sean-Ghaeilge, díochlaonadh an ainmfhocail, na haidiachta agus an fhorainm, tamhan láithreach an bhriathair.

Moltar do mhic léinn na Nua-Ghaeilge gan tabhairt faoin modúl seo mura bhfuil 2.1 faighte acu sa mhodúl lárnach teanga deireanach atá déanta acu.

Beidh 24 léacht agus 10 rang teagaisc ag mic léinn an chúrsa seo. Socrófar na ranganna teagaisc ag tús an tseimeastair.

Measúnú:

Bronntar na marcanna as uasmhéid de 80. Tugtar 10% de na marcanna ar thinreamh agus ar obair na ranganna teagaisc, 30% ar scrúdú ranga lárthearma, 60% ar scrúdú scríofa.

Téacsanna:

David Stifter, *Sengoidelc. Old Irish for Beginners*, New York: Syracuse University Press 2006.

MODÚL SG208: SEAN-GHAEILGE – OLD IRISH 2 (5 ECTS)

Ní féidir leat an modúl seo a thógáil mura bhfuil SG207 ('Sean-Ghaeilge – Old Irish 1') déanta agat i Seimeastar 1.

Múintear an modúl seo trí mheán an Bhéarla. Leantar le buneolas a thabhairt ar theanga na Sean-Ghaeilge. Scrúdaítear go mion gnéithe de ghramadach agus de chomhréir na Sean-Ghaeilge: go háirithe breis eolais ar dhíochlaontaí na n-ainmfhocal agus ar thamhain láithreacha na mbriathra.

Moltar do mhic léinn na Nua-Ghaeilge gan tabhairt faoin modúl seo mura bhfuil 2.1 faighte acu sa mhodúl lárnach teanga deireanach atá déanta acu.

Beidh 24 léacht agus 12 rang teagaisc ag mic léinn an chúrsa seo. Socrófar na ranganna teagaisc ag tús an tseimeastair.

Measúnú:

Bronntar na marcanna as uasmhéid de 80. Tugtar 10% de na marcanna ar thinreamh agus ar obair na ranganna teagaisc, 30% ar scrúdú ranga lárthearma, 60% ar scrúdú scríofa.

Téacsanna:

David Stifter, *Sengoídelc. Old Irish for Beginners*, New York: Syracuse University Press 2006.

Roinn na Nua-Ghaeilge

An Dara Bliain 2019–20

Leathanach Clúdaigh

Ainm agus Sloinne: _____

Uimhir an Mhic Léinn: _____

Teideal na hOibre: _____

_____

Spríoclá: _____

Oide/Teagascóir: _____

Deimhnímse gur mise a rinne an bhunobair seo. Áit ar bith ar bhain mé leas as tuairimí / smaointe / sleachta as saothair údair eile, tá mé tar éis a leithéid a chur in iúl go soiléir mar ba chúí agus níl aon bhradaíl déanta agam. Níor thug mise ná aon duine eile an obair seo isteach cheana féin mar chuid d'aon chúrsa eile.

Síniú:

Dáta: